

Matbutikens centrala roll för folkhälsan

Kost & hälsa – möjliggör hälsosamma val

Sveriges folkhälsa står inför betydande utmaningar. Allt fler rör sig för lite och äter för mycket energität och näringsfattig mat. Skillnaderna i hälsa ökar mellan grupper med olika socioekonomiska förutsättningar, och barns kostvanor försämras.

Livsmedelsverkets och Folkhälsomyndighetens gemensamma mål till 2035 – bland annat ökad konsumtion av frukt, grönt och fullkorn, och minskad konsumtion av salt, socker och energitäta livsmedel – visar tydligt att förändringen kräver insatser från hela samhället. För att uppnå en varaktig förbättring av folkhälsan räcker det inte med enskilda åtgärder som sockerskatt eller förbud, utan om långsiktiga, samordnade insatser över sektorsgränser.

Folkhälsa och hållbarhet är två sidor av samma mynt: en hälsosam kost är ofta klimatsmart. För att nå dit krävs både beteendeförändring, ekonomiska och strukturella förutsättningar som gör det lätt att välja rätt – i vardagen, i skolan, på väg till och från jobbet och i butiken.

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

Påverkan på dagligvaruhandeln

Dagligvaruhandeln har en central roll i att främja hälsosamma matvanor. Matbutiken är en av de platser där konsumenter dagligen fattar beslut som påverkar folkhälsan.

Under de senaste decennierna har handeln arbetat för att underlätta hälsosammare val genom produktutveckling, märkning och frivilliga initiativ. Kriterierna för nyckelhålsmärkningen har fungerat som vägledning för produkter med mindre socker, salt och mättat fett samt mer fullkorn och fiber. Exempel där branschen gått före är socker- och saltsänkning i egna märkesvaror, infört åldersgräns för energidrycker och lyft fram frukt och grönt genom kampanjer och nya statistikverktyg som Dagligvaruindex Frukt & Grönt där vi mäter tillväxten och försäljningsutvecklingen för att bidra till att kostrådet om 500 gram per dag ska kunna nås.

Samtidigt står handeln inför utmaningar. Exempelvis gör regelverket för närings- och hälsopåståenden det svårt att kommunicera hälsosamma produkter på ett inspirerande sätt. Dessutom påverkar de individuella förutsättningarna och kunskapen möjligheten att göra informerade och hälsosamma val.

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

Svensk Dagligvaruhandels principiella hållning

Folkhälsan är ett gemensamt samhällsansvar. Butikens roll är att skapa förutsättningar där hälsosamma val är både enkla och attraktiva – utan att ersätta individens ansvar eller statens styrmedel.

Det finns också en förväntan från konsumenter att livsmedelsbranschen ska ta större ansvar för folkhälsan genom att lyfta fram hälsosammare alternativ och främja en mer hälsosam livsstil.

För att skapa förutsättningar för att förbättra folkhälsan på ett verkningsfullt sätt behövs en kombination av evidensbaserad information, konkurrensneutrala incitament och samarbete mellan myndigheter, producenter och handel.

Vi anser att:

- Politiken bör utgå från att hållbara och hälsosamma kostvanor hänger ihop.
- Regelverket för närings- och hälsopåståenden som reglerar kommunikation av hälsosamma produkter och stegvisa förbättringar till mer hälsosamma produkter bör moderniseras.
- Offentliga mål måste följas upp med vetenskapligt förankrade och faktabaserade indikatorer som kan påvisa faktisk effekt för folkhälsan – inte genom detaljstyrning av sortiment eller marknadsföring.

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

Svensk Dagligvaruhandels politiska förslag

- ▶ **Modernisera och lätta upp regelverket för hälsopåståenden.**
Lagstiftningen kring närings- och hälsopåståenden behöver göras mer flexibel för att möjliggöra kommunikation av hälsosamma produkter på ett inspirerande och konsumentvänligt sätt.
- ▶ **Hälsomärkning till konsument - Investera i att stärka och utveckla varumärket Nyckelhålet.** Märkningen har hög kännedom och förtroende bland konsumenter. Livsmedelsverket behöver ges resurser att modernisera och kommunicera den bättre – särskilt till yngre målgrupper. Ge också uppdrag till Livsmedelsverket att utreda möjligheterna till ytterligare kompletterande verktyg till hälsomärkning för att hjälpa konsumenterna att göra medvetna val.
- ▶ **Inför incitament som främjar produktutveckling.** Till exempel genom stöd till företag som utvecklar hälsosamma, näringsrika och hållbara produkter som både smakar bra och möter olika kunders önskemål. Dagens regler hindrar företag från att informera om en produkt exempelvis har fått minskad salthalt med mindre än 25 procent eller minskad sockerhalt med mindre än 30 procent. Därför behövs förenkling av lagstiftningen för att skapa förutsättningar för företag som vill informera om stegvisa förbättringar – vilket hjälper konsumenter att vänja sig gradvis och påskyndar omställningen mot bättre folkhälsa.
- ▶ **Inför lagstadgad åldersgräns för inköp av energidryck.** I dagsläget saknas lagstiftning som reglerar försäljningen av energidryck. Sedan 2009 har dagligvaruhandeln en branschöverenskommen om att tillämpa en åldersgräns vid försäljning, men denna är frivillig och inte lagstadgad.

KONTAKTUPPGIFTER

Andreas Strömberg
Näringspolitisk chef

andreas.stromberg@svdh.se

070 274 23 76

Jenny Hagberg
Hållbarhetsansvarig

jenny.hagberg@svdh.se

070 182 77 58

www.svdh.se

Läs mer om
dagligvaruhandeln
inför valet
2026 och nästa
mandatperiod.

